

EGYETEMI REFORM LATIN-AMERIKÁBAN

VENEZUELA

VENEZUELA EGYETEMEIN napjainkban — főleg ez év tavaszától kezdődően — két fogalom szerepel, legtöbbször az egyetemi lapok oldalain, gyűléseken, baráti beszélgetéseken: a „*renovacion*” — megújulás — és „*co-gobierno*”, vagyis az oktatók, hallgatók közös kormányzata az egyetemen. E két fogalomban össze is foglalható a haladó egyetemi oktatók—hallgatók harcának célja: az oktatás és tudományos kutatás területén, tartalmi és szervezeti vonatkozásban egyaránt mélyreható változásokra van szükség, s ezt egyetemi autonómiával lehet elérni. Az autonómia fogalmában természetesen benne értik a diákképviseletet is, 1969. június 2-án, a caracasi Központi Egyetem (UCV) újságíró iskolájának kísérleti lapja, a *Periodismo* mely maga is e harc eredményeképp született, első számában piros betűkkel közli: „Új korszak: a co-gobierno”. Több mint egy évtizedes harc után a kormány megadta az autonómiát a Központi Egyetemen, mely így megkezdte a co-gobierno rendszer kialakítását, s a renovacion-t, a reformok elindítását. A győzelem öröme, lázas munka jellemezte június—júliusban az oktatók, hallgatók jelentős részének tevékenységét, a haladó katolikusoktól kommunisták terjedő egységfrontot, mely célul az egyetem színvonalának emelését, korszerűsítését tűzte ki. Az elért eredményt természetesen e front tagjai különbözőképpen értékelik. A katolikus egyetemi hallgató a komolyabb tudományos elmélyülés lehetőségét látja csak az autonómiában; a kommunisták ezen kívül az ország demokratikus átalakítását, vívót, harc egyik — jelentős — állomásaként értékelik e sikert. A kormány választási szempontokra figyelve engedett, ugyanakkor azonban az egyetemen belül segíti és biztatja a reakciós erőket. Az érem egyik oldala az a nyolc fakultás, ahol választási gyűlések eredményeképp létrehozták az oktatók—hallgatók közös tanácsát, mely javaslattevő joggal segíti a megbízott vezetőt. Ugyanakkor jelentkeznek a másik erő is. A Jogi Kar dékánja kijelenti: „A co-gobierno lehetetlen, mert illegális.” A műszaki fakultás oktatói pedig szabotálják a közös szerv megalakítását. A hallgatók hevesen tüntet, s néhány oktatóval együtt sokan *éhségsztrájkba* kezdenek.

A REAKCIÓS ERŐKKEL folyik a harc. Ahol pedig az új kormányzat kialakult, hozzákezdnek az oktatás, kutatás távlatainak kidolgozásához. A problémák sokrétűek, s jelentkeznek bizonyos megtorpanás is, bizonytalanság a továbbiakat illetően. Az orvoskar oktatói a nekik szegzett kérdésre: „Mi is tulajdonképpen a renovacion?”, nem tudnak határozott választ adni a *Periodismo* ifjú újságíróinak. Egy probléma azonban itt is felmerült: a kórházakban nincsenek előadótermek, ahol az oktatás folyhatna, s nincs könyvtár sem. Ez a gond közös, viszsztatér másutt is. A bölcsészkar dékánja első megoldandó problémaként az épület és könyvtár kérdését veti fel. Jelenleg ugyanis kilenc helyen folyik az oktatás, hangsúlyozza. Ezek a gondok jelzik, hogy az egyetem továbbra is a kormánytól függ anyagilag, s a kormányynak lesz lehetősége a beavatkozásra.

A tervezetés, az első reformok bevezetése azonban folyik. Az egyik kar az éves rendszer helyett a féléves-szemeszter-rendszer bevezetését tervezi — Franciaországra és a Szovjetunióra hivatkozva — s a vizsgák új rendjét. Másik kar neves külföldi professzorok meghívását tervezi, megint másik az egyetem utáni továbbképzés gondjait veti fel.

Ahogy a caracasi egyetemi újság mondja: új korszak, de hozzátehetnénk, ennek csak kezdete. E korszaknak inkább csak tervei vannak, semmint eredményei. De a küzdelem, mely a Központi Egyetemen kibontakozott,

rendkívül fontos, hiszen csupán ez az egyetem évente kb. 2800 hallgatót bocsát útjára. A reformmozgalom vezetői optimisták: „A renovacion megy — és jól megy” nyilatkozta az egyetem rektora. Az újságíró iskola igazgatója, Hector Mujica is így értékeli: „Néhány nap alatt sok hiba kijavítása megtörtént.” Mujica magát a mozgalmat is jellemzi, kifejezve a haladó egyetemiek vágyát is: olyan változásnak fogja fel az elindult eseményt „...mely dinamikus, nincs kezdete és nincs vége.” A kérdés csak az: az egyetem-ellenes erők, az egyetemen belüli „antirenovadores” és a haladó erők harca milyen eredményt hoz.

EZ A HARC TERMÉSZETESEN nem belső, egyetemi kérdés. A venezuelai ifjúkommunisták nézeteit kifejező lap, a *Deslinde*, a Venezuelai Kommunista Párt nézetét is adva, támogatja e mozgalmat. A kommunisták minden lehetséges fórumon segítik e haladó erőket, 1951 után, amikor eltörölték az autonómiát, az egyetem kommunistái — többek közt az 1959-es egyetemi törvény vitái során — egyetemi fórumok előtt, és a Nemzeti Kongresszusban is, az autonómiáért és a „co-gobierno”-ért küzdöttek. Maga a párt Politikai Bizottsága is nagy jelentőséget tulajdonít e harcnak. Az utca embere is értékeli az egyetemen belüli küzdelmeket, A már említett *Periodismo* munkatársai az utcán teszik fel a kérdést a járókelőknek: hogyan látják az egyetemen történeteket. Az utcai fagyaltárus: „Jövönk az egyetemről függ!” mondja, hangsúlyozva az egyetem jelentőségét az ország életében. A „tűzhelyen dolgozó” — háztartásbeli — asszony: „A professorok és hallgatók Venezuela jövőjére gondolnak”. Egy üzletvezető viszont kijelenti: „Nekem negatívnak tűnik” (ti. a renovacion). A társadalom tehát állást foglal: szimpátiával vagy ellenszeggel, figyeli az eseményeket, segíti vagy hátráltatja azokat. Ha a kormány kénytelen is a fővárosban alkotmányos formákat, illetve közvetett eszközöket felhasználni, a vidéki egyetemeken a „renovacion” elleni módszerei teljesen mások: itt már szerepet kap a rendőrség és a katonaság is. *Meridában*, az *Universidad de los Andes* hallgatói május—júniusban tüntetéseken követelték egyetemi reformok bevezetését. A kormány rendőrsorttűzzel válaszolt; májusban, júniusban egy-egy halálos áldozata volt a tüntetéseknél. A *carabobo-i egyetemen* is kiéleződött a harc ezekben a hónapokban. A hallgatók nyomására meg kellett adni az egyetemnek az autonómiát, de a reakciós egyetemi vezetés elszabotálta a tartalmi változások elindítását. A diákok tüntetési erre voltak válasza. Az egyetemi szövetség két vezetője éhségsztrájkot hirdetett, melyhez később még heten csatlakoztak. Amikor az éhségsztrájk már 80 órája tartott, a hallgatók és haladó oktatók gyűlést szerveztek a rektorátus előtt, a rendőri beavatkozás ellen pedig barikádokat emeltek. A rendőrség megütöztetett a tüntetőkkel. Amikor a kilenc éhségsztrájkot folytató vezető 160 órája tartotta sztrájkját, a hallgatók elfoglalták az egyetem központjait. A kormány erre az oktatást felfüggesztette, s katonaságot vetett be. Igazi harc alakult ki a hallgatók és a katonaság között, melynek a hallgatók részéről súlyos sebesültjei is voltak. Sokan gázmergézést szenvedtek, 187 hallgató a rektorátusban sáncolta el magát, s csak 72 óra múlva adta fel azt. Ezeket bezárták, a kormány pedig katonai zónává nyilvánította a várost. A carabobo-i események a végletet jelentik Venezuelában is, de alkalmasak arra, hogy megértessék az egész reformmozgalomban benne rejlő ellentmondást, tragikumot is: a hallgatók, akik az oktatás magasabb színvonaláért, jobb feltételeiért harcolnak, többet akarnak kapni az egyetemről, a harc élessége, hevesége miatt éppen tanulni nem érnek rá. A rendelkezésünkre álló újságokban visszatér e probléma: a hallgatók csak éjszaka érnek rá dolgozni, tanulni. Ez az egyik oka, annak, hogy a hallgatók jelentős része, bár szimpatizál a megújulás eszméivel, passzív marad, mert tanulni akar.

A Venezuelában lezajló események ugyanakkor tipikus példáját adják annak: Latin-Amerikában az egyetem színvonalának emelése, reformok bevezetése csak így, kemény, sokszor véres áldozatokat kívánó harc árán lehetséges. E most Venezuelában kibontakozó mozgalom ezért is keresi ösét az első világháború után az argentin Cordoba város egyeteméről kiinduló egyetemi reformmozgalomban, az összes jelenlegi haladó egyetemi mozgalomhoz hasonlóan. Itt fogalmazták meg először ugyanis Latin-Amerikában: az egyetemnek a tudomány laboratóriumává kell válnia, szoros kapcsolatban kell lennie az élettel, a gyakorlatl, harcot hirdet a tudomány szabadságáért, a konzervatívizmus ellen, hirdeti a hallgatók bevonását az egyetem ügyeibe.

A VENEZUELA OKTATÓK és egyetemisták a cordobai „egyetemi forradalom” 50 éves jubileumát felhasználva, abból merítve küzdenek az oktatás korszerűsítéséért, s ezen keresztül, mint a caracasi dolgozó ember is érzi: Venezuela jobb jövőjéért is!

DR. ANDERLE ADÁM

Komócsin Zoltán előadása egyetemünkön

Szeptember 20-án délután az egyetem Dugonics téri központi épületének aulájában gyűltek össze a József Attila Tudományegyetem, a Szegedi Orvostudományi Egyetem és a Szegedi Tanárképző Főiskola oktatói. Komócsin Zoltán, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára tartott konzultációs előadást, időszzerű kül- és belpolitikai kérdésekről. Megjelent a nagy érdeklődéstől kísért tájékoztatón dr. Agoston József, az MSZMP Csongrád megyei Bizottságának titkára, Sipos Géza, a Szeged városi pártbizottság első titkára és dr. Ozvöld Imre, a városi pártbizottság titkára. A tájékoztatón dr. Papp Ignác, az MSZMP József Attila Tudományegyetemi bizottságának titkára köszöntötte a vendéglátó intézmények nevében a megjelent vendégeket. Ezután Komócsin Zoltán, az előzetesen írásban hozzá intézett kérdések alapján kifejtette véleményét az érintett problémákról.

Előadásában áttekintette a nemzetközi munkásmozgalom és a külpolitika legfontosabb eseményeit, jelenségeit. Beszélt egyebek között a szovjet—kínai viszony újabb fejleményeiről, a közkeleti helyzetről, a vietnami háborúról és a párizsi tárgyalások perspektívájáról, ismertette az ENSZ-közgyűlés fontos eseményeit. Az időszzerű külpolitikai kérdések részletes elemzése mellett válaszolt Komócsin Zoltán néhány belpolitikánk aktualitásaival foglalkozó kérdésre is. A nagyon tartalmas tájékoztató előadás iránti érdeklődés azt mutatta, hogy *intézményeink oktatói igénylik a magasintézetű tájékoztatást e formát, s a jövőben még gyakrabban kell rendezni hasonló, mindhárom intézményünk oktatóit megmozgató politikai információkat.*

Nemzetközi jogász munkaértekezlet

Szeptember 18—20-án a József Attila Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara és a Magyar Jogászszövetség rendezésében nemzetközi jogász munkaértekezletet tartottak városunkban. A tanácskozáson hét országból 26 külföldi jogásztudós és 25 hazai jogász vett részt. Képviselte magát Ausztria, Bulgária, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Lengyelország, a Német Demokratikus Köztársaság, a Német Szövetségi Köztársaság jogásztársadalmát. A résztvevők időszzerű jogtörténeti és római jogi problémákat vitattak meg, olyan kiváló tudósok részvétele mellett, mint dr. Hans Thieme, dr. Winfried Trusen, dr. Adam Vetulani, dr. Hans Lentze és dr. Walter Wilhelm professzorok. Az Akadémiai Bizottságok Somogyi utcai székházában rendezett tanácskozás, amelyet gazdag városnéző és ismerkedési program egészített ki, dr. Pólay Elemér egyetemi tanár zárszavával ért véget.

Ünnepi emlékülés

Szeged felszabadulása 25 évfordulójának tiszteletére a József Attila Tudományegyetem *ünnepi emlékülést* rendez október 10-én délelőtt 10 órakor az Auditorium Maximumban. Ünnepi beszédet mond Rácz János tan-

székvezető docens. A műsorban fellépnek Karikó Teréz és Gregor József a Szegedi Nemzeti Színház magánénekesei.

Küldötteink a b. kekongresszuson

A Hazafias Népfront Csongrád megyei elnöksége és a megyei békemozgalmi operatív bizottság által szeptember 22-én rendezett békeaktiválás a VII. országos békekongresszus küldötteivé választották: Dr. Antalffy György egyetemi tanárt, Dr. Kedvessy György egyetemi tanárt és Dr. Ábrahám Ambrus nyugalmazott egyetemi tanárt.

Számológép programozók tanfolyama

A Természettudományi Kar Kibernetikai Laboratóriuma és a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Csongrád megyei szervezete elektronikus számológép programozó tanfolyamot indított a közelmúltban Szegeden. A tanfolyamnak 50 résztvevője van; sikerének egyik bizonyítéka e szám, mert eredetileg csak 40 résztvevőre tervezték a tanfolyamot, de a nagy érdeklődés miatt kellett a létszámot megemlíni. Az Országos Ügyvitelgépészeti Felügyelőség által jóváhagyott tematika szerint tanulnak a tanfolyam hallgatói, akik vizsgáik sikeres letétele után oklevelet kapnak, amely feljogosítja őket arra, hogy az ország bármelyik elektronikus számológépe mellett programozói munkakört lássanak el. Heti három alkalommal vesznek részt foglalkozásokon a hallgatók, akik az év folyamán összesen 400 óra alatt sajátítják el a szükséges ismereteket. A tanfolyamon Csongrád megyei jelentkezők vesznek részt.

Vendégek főiskolánkon

Szeptember 9—17-ig tartózkodott Szegeden M. K. Szimonyenko, az Odessai Pedagógiai Főiskola rektora, az odesszai Magyar—Szovjet Baráti Társaság titkára. A főiskolán a két testvérintézmény közötti együttműködés továbbfejlesztésének lehetőségeiről folytatott tárgyalásokat. Egy hónapot tölt a főiskolán ösztöndíjasként dr. Benno Kaiser, a pozsdami főiskola tudományos munkatársa. Ebben az időszakban tanulmányozza a pszichológiát és pedagógiai tanszékek munkáját, a tudományos kutatás helyzetét és az ifjúsági mozgalom nevelőmunkáját.

Iskolai gyakorlaton

Szeptember elsején a JATE 230 ötödikes hallgatója kezdte meg kötelező iskolai gyakorlatát. A 128 bölcsész és 102 TTK-s tanárjelölt közül 132 a Ságvári Endre Gyakorló Gimnáziumban, 53 a Ságvári Endre Gyakorló Általános Iskolában; a többiek a Radnóti, a Tisza-parti, a Tömörkény és a Bócsa Gimnáziumban kezdték meg a munkát. Az első félévben november 30-ig, a második félévben február 1-ől április 30-ig heti 12—18 óras iskolai elfoglaltságuk lesz.

KRITIKUS KÉRDÉS KÉPBN

A Bécsi körút és a Petőfi Sándor sugárút sarkán épül a KISZ-társaság építési akció legújabb, tízzintes lakóháza. Azaz épülnie kellene. Jelenleg ugyanis az építkezés területén csak a fél ember magasságú egyenletes gaz és az abból itt-ott kikandikáló rothadásra ítéltett deszkahalmok látszanak. A már elkészült alapokat az különbözteti meg a környezettől, hogy ott a gaz még magasabb, belőle pedig rozsdásodó vasak nyújtóznak elő. Azt nem tudjuk, hogy milyen módon kívánják beartani az átadási határidőt, de lenne addig is néhány javaslatunk. Az irodalom tanszék például jól szemléltethetné itt Baudelairet, esetleg Ady Magyar ugaron című versét. Talán még gyomirtó szerek kikísérletezésére is lehetne használni ezt a nagy-szerű terepet.

